

Miljöteologiska reflektioner på Kick-offen 2025 03 12 med begravningsverksamheten och fastighetsförvaltningen

(Kyrkoherde Kristian Lillö)

Jag vet inte hur det var för er i första klass i skolan, men för mig var det en utmaning, eller en pärs som man sade förr. Min storebror hade skrämt upp mig och sagt att det var jättesvårt att gå i skolan.

Första skoldagen togs det ett foto av mig utanför vår bostad i Lund, med en alldeles för stor skolväska – man skulle kunna tro att jag skulle åka jorden runt, så stor var den. Och att den skulle hålla hela grundskolan.

Väl i skolan möttes jag av en lärarinna som berättade för oss att vi var hennes sista kull – hon skulle gå i pension om tre år. Hon hette Blenda Ljung, glömmer aldrig hennes namn. Inte heller det ordstäv, alltså ordspråk, som hon dagligdags använde. Så här sade Blenda om och om igen: *En bra karl reder sig själv, en dålig är inte värd att hjälpa.*

Javisst blir man förvånad, att det var ett av de första budskap som mötte oss öppna, godhjärtade timida barn, hösten 1967.

Eftersom livets krafter, förnuftet, omdömet, kärlek från familj och vänner är starkare krafter än hemska ordstäv, så tog alla i klassen avstånd från den livshållning som orden *En bra karl reder sig själv – en dålig är inte värd att hjälpa*, står för. Vi talade om det både på vårt 10, 20, 30, 40 och 50-årsjubileum. Och kommer säkert tjata om det vid nästa jubileum också.

För det är ju precis tvärtom, nämligen att en bra *människa* – och redan där genom att ordet människa ersätter ordet karl, bryts den förlegade patriarkala synen, *är en människa* som hjälper andra. Som var och en av oss vet, är det just genom att hjälpa andra människor som vi blir människor.

Ingen finns ju utan relation. Vi kommer till genom biologisk, psykologisk och fysisk relation. Vi lever i relation till materia, utrymme och tid som skapades vid Big bang för 13.8 miljarder år sedan. Vi lever i relation till ekosystemtjänster, binas pollinering, maskarnas ständiga arbete i jorden, växternas fotosyntes, regnet, värmen, o s v.

Barnet utvecklar sitt självmedvetande i förhållande till andra som just genom att vara andra hjälper barnet att upptäcka, utveckla och odla sin identitet. Vi blir människor genom att se och hjälpa andra människor. Relation är liv.

Det är därför berättelsen på Bibelns första sida, alltså den som brukar kallas skapelseberättelsen är så tjugig, för inte mindre än 7 gånger recenserar Gud sig själv och säger att det som kommit till och står i relation är *gott*.

På den sista skapelsedagen används till och med uttrycket *mycket gott*, innan Gud myser mitt i alla dessa relationer till det skapade, eller som det står: vilar sig på den sjunde dagen.

Den utgångspunkten, att verkligheten är god är en klok bas och förväntan att ha i livet. Och ska man gå på djupet kan man ju konstatera att Gud skapar universa (alltså universum i plural), djur, växter och människor, för att inte vara ensam. Gud vill ha relation. Gud är inget i sig. Vem i hela världen skulle vara intresserad av en gud som dissar relation, förresten.

Nu skulle jag vilja avsluta med några ord om begravningsverksamhetens betydelse för Svenska kyrkan och samhället. Debatterna om förhållandet mellan kyrka och stat har pågått sedan 300 talet, och intensivt fr o m 381 då det blev lag på att man skulle vara kristen i det romerska riket. Gudskelov är det inte så längre. Den så kallat Konstantinska eran är sedan länge formellt bruten.

Just nu utgör den kyrkliga verksamheten och begravningsverksamheten generellt sett ungefär två lika stora delar i Svenska kyrkan. Självklart påverkar den proportionaliteten både församlingarnas och begravningsverksamhetens identitet i Sverige, vilket vi kanske inte alltid funderar över och drar existentiella och samhällliga slutsatser av.

Personligen menar jag att den kärlek och respekt till naturen, miljön, luften, växter, våra kära döda och framtiden som genomsyrar begravningsverksamheten är ett föredöme för samhället, ett föredöme för hur företag, organisationer, kommuner och andra aktörer liksom lagstiftning ska förhålla sig och besluta. För ni *återupprättar* skapelsen, för ni *återupprättar* skapelsen och bidrar som förebilder för andra till att skapelsen genom dem återupprättas. Att detta med att *återupprätta skapelsen* är ett av syftena med att det finns församlingar framgår av syftesformuleringen i regelboken för Svenska kyrkan, alltså kyrkoordningen, närmare bestämt i Inledningen av Andra avdelningen.

Så när biskop Andreas i Stockholm för två år sedan skrev en hel bok om klimatnöden och kärleken till naturen¹, så kan vi verkligen känna igen oss själva. De 7 nycklar som han utifrån ett kristet perspektiv menar är de helt avgörande just nu för att rädda skapelsen – kan utan problem översättas till mycket av det som begravningsverksamheten och fastighetsförvaltningen gör. Och det är därför som

¹ Andreas Holmberg, *Gud såg att det var gott. Att vara människa och kyrka i klimatnödens tid*, 2023, Verbum, Stockholm.

pastoratets största miljöframgångar är inom begravningsverksamheten, vilket just miljödiplomeringen hjälper oss att uppnå. Mer om det om en stund när miljö- och klimatstrateg Mimmi Bissmont från Stiftskansliet kommer hit.

Ja, även om orden har en i viss mån religiöst färgad klädedräkt, så är det faktiskt ord som vi använder i vår vardag som återfinns i de här 7 nycklarna för den omvändelse, eller revolutionerande omstart som hela världen nu står inför. Och det är inte det minsta svårt att känna igen ert yrkesutförande i just dessa sju nycklar. Nu avslutar jag genom att räkna upp nycklarna (och inom parentes sammanfatta var och en av dem):

1. Ta skuld, sorg och vrede (över hur klimatet lider) på allvar
2. Väck förundran och fascination (för naturen)
3. Odlar tacksamhet och förnöjsamhet (över skapelsens underverk)
4. Återupptäck och återerövra *vi* (när det gäller de stora kretsloppen och gemenskapen av allt levande)
5. Älska på (den behöver ingen förklaring)
6. Måla nya bilder av det goda livet (för att behålla vårt praktiska hopp)
7. Vila (och inte heller den behöver någon förklaring)

Tack!